

1998

Dit verhaal begint in 1998, met dat jaartal dat me plotseling heel ver weg lijkt, verzonken in het verleden, al diep verzwolgen in de twintigste eeuw die tot een einde is gekomen en die de komende generaties zal voorkomen als behorend tot een andere tijd. Het is een bij uitstek vreemd getal, dat 1998, met die 1 en die 9 die in onze hedendaagse ogen al achterhaald lijken, alsof dat jaartal, 1998, dat toch nog zo dicht bij ons staat, toch nog zo nauw verbonden is met ons leven, onze tijd, ons lichaam en onze geschiedenis, met onze kussen en ons verdriet, ongelukkigerwijze de zoom van de voorafgaande eeuw had weggeknaagd en onbedoeld al met één been in het verleden was gaan staan. Wij kunnen er niets aan doen, maar we worden *gecompromitteerd* door dat verleden dat we graag op afstand hadden willen houden. We weten, intuïtief, dat het verleden wanneer we het zien op oude foto's of archiefbeelden altijd een wat onbeholpen, stuntelige, vertederende of zelfs lachwekkende kant heeft, terwijl het heden – dat er toch alleen maar de exacte voorloper van is – juist serieus zou zijn, betrouwbaar en achtenswaardig. Maar dit verhaal begint wel degelijk in 1998, Jean, mijn zoon, was negen, Anna, mijn dochtertje, vier. In 1998, en wel op 10 juni 1998, ging ik voor het eerst van mijn leven naar een stadion om een wedstrijd van het Wereldkampioenschap voetbal te zien. De jaartallen van de Wereldkampioenschappen die daarna kwamen – 2002, 2006, 2010, 2014 – zijn jaartallen

die misschien synoniem genoemd kunnen worden aan 1998, maar ze zijn in geen enkel opzicht homoniem, want ze ontkomen aan de verleptheid van die bizarre en verouderde 1 en 9 die als een brandmerk zijn, zoals de lelie op de schouder van Milady de Winter, en die ze onherroepelijk plaatsen in het kader van de verleden tijd. Ja, 1998 is een achterhaald jaartal, een jaartal dat de ouderdom slecht verdroeg, een als het ware 'bij leven al overjarig' jaartal, om een formulering over te nemen die ik in een van mijn romans heb gebruikt, een jaartal 'dat algauw door de tijd met zijn patina zal worden bedekt en dat, als een diep in zijn binnenste verborgen bijtend gif, al de kiem in zich draagt van zijn eigen geleidelijke vervaging totdat het voorgoed zal worden uitgewist in het wijder verloop van de tijd'.

VERRUKKING

Voetbal is, net zoals Leonardo da Vinci van de schilderkunst zegt, *cosa mentale*, in de wereld van de verbeelding wordt het belang ervan bepaald en wordt het op waarde geschat. De aard van de verrukking die voetbal opwekt, komt voort uit de fantasiebeelden van triomf en almacht die het spel in onze geest doet ontstaan. Met dichte ogen, ongeacht mijn leeftijd en mijn fysieke conditie, ben ik de steraanval-ler die het winnende doelpunt maakt of de doelverdediger die zich in slow motion in de ether werpt om de wedstrijdbeslissende bal te stoppen. Als kind heb ik (nou ja, diep in mezelf, vooruit) verbijsterende doelpunten gescoord. De armen die ik op zo'n moment ten hemel hef, in de woonkamer van mijn ouders waar verder niemand is, maken net zo goed deel uit van het ritueel en het feest als het eigenlijke doelpunt van even tevoren. Het vieren, de complimenten, het knielen op het gras, de teamgenoten die zich op me storten en me omringen, me omhelzen, me zalven en me bewieroken, dat zijn de dingen waarvan ik het meest geniet, niet de actie op zichzelf, mijn narcistische triomf maakt het genot uit, en helemaal niet het feit dat zoiets

zich ooit in de realiteit zou kunnen voordoen, dat ik zelf ooit schitterend een bal met mijn voet onder controle zou kunnen krijgen om die vervolgens koelbloedig, virtuoos, behendig, in een echt stadion, tegenover echte tegenstanders, op een echte grasmat, met een loepzuiver, keihard schot van vijftwintig meter in de bovenhoek van het doel van de tegenstander zou schieten, ondanks een wanhopige sprong van de doelman wiens actie meedogenloos verwaait in de wind. Het beeld is verleidelijk, zeker, maar ik heb andere ambities in het leven dan om voetvaardig te zijn. Handvaardig, dat zou mij liever zijn, en niet alleen in de kunst. De realiteit is bijna altijd teleurstellend, daarmee vertel ik u niets nieuws. Op mijn dertiende was het afgelopen, aan mijn voetbalcarrière was een einde gekomen. In het voorjaar van 1970 droomde ik voor het laatst van roem, dat was in Brussel, in het appartement in de rue Jules Lejeune. Mijn ouders hadden me net verteld dat we in Parijs zouden gaan wonen, en triest keek ik naar de omlijsting van de deur tussen de eetkamer en de woonkamer die voor mij de functie van denkbeeldig doel vervulde, terwijl ik mijn laatste scenario's over voetballistische roem verzon. Een tijdperk liep ten einde. De realiteit was voor mij nu die onbekende toekomst in Parijs, het nieuwe schooljaar 1970 waarin ik in de derde klas zou komen als interne leerling van een collègue in Maison-Lafitte. Het zou een ontworteling betekenen, het einde van de kindertijd, van de gelukkige dagen en van Brussel. Het was uit met de mooiste jaren van mijn leven. Op de kinderjaren volgt altijd de puberteit, en in de realiteit is het leven onvermurwbaar, de bal, ook al is hij rond, is weerspanning en grillig, hij verzet zich, werkt tegen, ver-raadt ons, vernedert ons.

STADIONS

Ik ga niet naar een stadion, in mijn familie bestaat geen traditie van een zondags uitje naar het stadion, mijn vader heeft me nooit meege-